

Тиждень тридцять другий

Довіряємо та радімося

Цього тижня ти дізнаєшся:

- Чи завжди питають, щоб отримати відповідь?
- Чим подібні прикметники та прислівники?
- Як у спілкуванні проявляється повага до думки іншого?
- Яке товариство можна назвати небезпечним?
- У чому цінність спільних переглядів фільмів або мультфільмів?

Дискутуймо

1.

Чи погоджуєшся ти з думкою, що кожна родина живе за власними правилами? Запиши 2–3 правила родинного життя, яких дотримуєшся ти.

Обговори з однокласниками й однокласницями, яких правил родинного життя дотримуються вони.

Читаймо

2.

Прочитай уривок казки Яна Екгольма "Людвігові чотирнадцятому – ура!" та з'ясуй, яких правил родинного життя дотримується лисяча родина.

I

Чи знаєш ти Ларсонів? Ні, не тих, що часом приходять до вас у гості. Це я про хитрих Ларсонів. А коли ще сказати, що хитрі Ларсони мешкають у норі, то ти й здогадаєшся, про кого мовиться. Авжеж – про найбільшу, найхитрішу лисячу родину в цілому лісі.

Звичайно, ти й гадки не мав, що хтозна–скільки разів ходив над лисячою норую. А пам'ятаєш кам'янистий пагорбець із розлогими кущиками ялівцю, де навесні найраніше розтає сніг, а влітку найдужче припікає сонце?

Отож на тому місці, глибоко в піску, тато Ларсон улаштував своїй родині житло. Коли б ти зазирнув туди, то найперше побачив би кухню. Під однією стіною там стоїть чималий дерев'яний ящик – то комора. Є в кухні й стіл, що його змайстрував із дощочок сам тато Ларсон. Майже така сама завбільшки й вітальня. Щовечора в ній збираються всі Ларсони. А поряд міститься дитяча кімната, де стоять ліжечка, застелені ялиновим гіллям, щоб було по–справжньому тепло й гарно. До нори є три входи: перший – біля здоровенного пня, другий – під замшілим каменем, а третій – такий потайний, що тільки тато Ларсон знає, де він.

Може, тобі здається, що нора завелика? Таж і Ларсонів багатенько! Найперше, звичайно, тато Ларсон, добрий крутій, що виходив цілий із безлічі пригод. За татом іде мама Ларсон. Вона зрідка залишає нору, бо їй треба сидіти вдома, готувати їсти й глядіти дітей. А це вам неабищо – піклуватися про чотирнадцятьох лисенят! Найстарший і найдужчий серед них – Лабані. Недавно він закінчив лисячу школу і виявив такий хист до хитрощів, як і його тато. Менших Лабанових братиків звати Леопольд, Лаге, Лассе–Молодший та Лассе–Старший, Ленарт, Лео та Лукас, а сестричок Лаура, Лінея, Ловіса, Лідія та Лоттен.

Усі вони ще ходять до лисячої школи, щоб навчитися усяких хитрощів. Це вже тринадцятеро лисенят, та ось нарешті и Людвіг Чотирнадцятий. Він іще не доріс до школи й скидається на невеличкий руденький клубочок із біленьким кінчиком на хвості. Але не думай, що Людвіг Чотирнадцятий мазунчик. Він любить гратися зі старшими братиками й сестричками. Ото як заведуть борюкатися та кусати одне одного за хвостики, зчинять такий гармидер і такий галас, що мама Ларсон каже, ніби у них над норую земля ходором ходить.

А ще лисенята залюбки слухають, як тато Ларсон розповідає про свої пригоди. Про те, як він обводив круг пальця мисливців та гончих псів, як підкрадався до людських осель добувати їжу і який він завжди був хитрий.

(Далі буде.)

Переклад українською – Галина Кирпа

Ілюстрації – Стадлер Р.

Пишімо

3.

Запиши 5–6 правил життя в родині Ларсонів, про які згадано в тексті.

Як перевірити орфограми, які трапилися у твоєму записі?

Досліджуймо

4.

Підкресли в тексті питальні речення, у яких оповідач звертається до читача. Чи очікує оповідач на відповідь? Для чого такі питання?

Риторичне запитання – це запитання, на яке не потрібна відповідь: або тому, що відповідь очевидна, або тому, що запитувач уже знає відповідь. У літературі риторичні запитання використовують, щоб спрямувати увагу читача на щось важливе.

Пишімо

5.

Знайди в уривку з казки опис житла Ларсонів. За наведеним описом намалюй це житло. За створеним малюнком напиши опис лисячого житла. Під час запису використовуй прості речення. Не намагайся відтворити складні речення з тексту. Після запису порівняй власний текст-опис з уривком з казки.

Досліджуймо

6.

А. З першого абзацу випиши 3 форми того самого прикметника з відповідними іменниками. Визнач граматичні значення форм прикметників. Яка з них вказує на ступінь порівняння?

Б. Порівняй речення. Доведи, що прислівники теж мають форми ступенів порівняння.

А пам'ятаєш кам'янистий пагорбець із розлогими кущиками ялівцю, де навесні рано розтає сніг, а влітку дуже припікає сонце?

А пам'ятаєш кам'янистий пагорбець із розлогими кущиками ялівцю, де навесні найраніше розтає сніг, а влітку найдужче припікає сонце?

В. Підкресли в тексті всі прикметники і прислівники, які вказують на ступінь порівняння. Зроби припущення, для чого автор використовує так багато слів у формах найвищого ступеня порівняння.

Творімо

7.

Яке з правил життя бажано, на твою думку, поширювати, щоб про нього дізналося якомога більше родин? Об'єднайтеся в групу і визначтеся з одним правилом. Створіть листівку із соціальною рекламою про переваги родини, коли вона дотримується такого правила.

Перевірте, чи є у рекламній листівці:

2–3 аргументи

окличні речення

риторичні запитання

форми ступенів порівняння

Сфотографуйте листівку та розмістіть її на онлайнній дошці. Розгляньте інші листівки та напишіть коментар до тієї, яка вам найбільше сподобалася.

Досліджуймо

8.

Визнач граматичну основу. Доведи, що це складне речення.
Утвори з поданого речення інші складні речення, замінивши сполучник як на інші сполучники: 1) коли; 2) що.
Поясни, чим відрізняється значення кожного з трьох речень.

А ще лисенята залюбки слухають, як тато Ларсон розповідає про свої пригоди.

Читаймо

9.

Прочитай наступний уривок казки Яна Екгольма "Людвігові чотирнадцятому – ура!", щоб дізнатися, якого правила родини Ларсонів не хоче дотримуватися Людвіг Чотирнадцятий.

II

...Але цього вечора в Ларсонів було напрочуд тихо.

– Йдіть собі в свою кімнату й – ні пари з вуст! – суворо звеліла мама Ларсон лисенятам.

Тато Ларсон сидів у кріслі, що було змудроване зі старенького дитячого візочка.

– Охо–хо! Охо–хо! – застогнав тато Ларсон. – Та мені ж соромно показуватися комусь на очі!

Що ж воно сталося? Невже хтось із Ларсонів ускочив у біду?

Так, для мами й тата Ларсонів це була біда. Виявляється, один їхній син не хоче бути хитрим! Це Людвіг Чотирнадцятий. Він не хотів учитися дурити інших і не любив, коли тато хвалився своїми хитрощами.

– Охо–хо, – ще раз зітхнув тато Ларсон. – А поклич– но сюди Людвіга. Я з ним побалакаю.

Тато Ларсон підвівся з крісла і подивився на шматок березової кори, що висіла на стіні. Там було виведено чорничним соком: "ХИТРОЦАМ – СЛАВА! ЛАРСОНАМ–УРА!"

Людвіг Чотирнадцятий зайшов до вітальні навшпиньки.

– Ви мене кликали, тату? – спитав він.

– Мій любий, коханий синочку, – лагідно почав тато Ларсон. – Ти ще не вмієш читати, але, може, вже знаєш, що написано на цій табличці?

Людвіг Чотирнадцятий вильнув хвостиком.

– З давніх–давен ці слова були гаслом для нашої родини, – вів далі тато Ларсон. – Усі ми відомі своїми хитрощами. А кращої слави лисові й не треба.

– Отже, я дурненький, – сказав Людвіг Чотирнадцятий і задер писочок. – Нехай так, але я не вчитимусь дурити інших. Це негарно, коли б ви знали, як це негарно!

Тато Ларсон почував за вухом і спитав:

– Хто тобі такого набалакав?

– Мої найліпші друзі, зайчата Юке–Ю і Туфе–Ту, – відповів Людвіг Чотирнадцятий. – У них дома є книжка, в якій написано, що всі повинні бути добрими.

Тато Ларсон почував і за другим вухом, бо не знав, що йому сказати на це.

– Воно–то правда, що ми повинні бути добрими до інших звірят, – нарешті промимрив він. – Але це не означає, що нам не треба дурити. Напевно, у зайчат є й та книжка, в якій написано, що лиси мають бути хитрими?

– Мене це не цікавить, – зухвало проказав Людвіг Чотирнадцятий. – Я не хочу хитрувати, шахраювати, прикидатися і погано поводитися. Я хочу бути з усіма добрим і приятним.

Тато Ларсон зітхнув. Горе та й годі!

– Йди до своєї кімнати, трохи ще пограйся і лягай спати, – засичав він зі злості, і заходився постукувати по долівці своїм довгим пухнастим хвостом. – З нього пуття не буде! – гукнув тато Ларсон мамі Ларсон, яка стояла на кухні й вилизувала після обіду посуд. – Уяви собі, щоб лис не хотів хитрувати й дурити інших!

– Може, він помудрішає, як підросте, – спробувала втішити його мама Ларсон.

Переклад українською – Галина Кирпа

Ілюстрації – Стадлер Р.

Творімо

10.

Знайди в тексті слова автора щодо реплік Людвіга Чотирнадцятого та його тата. Що тобі стало відомо від автора про емоції, поведінку та особливості мовлення (швидко, повільно, голосно, тихо тощо) персонажів під час їхньої розмови? Заповни таблицю.

Репліка	Емоції, почуття	Поведінка, особливості мовлення
– Ви мене кликали, тату?		

– Мій любий, коханий синочку. Ти ще не вмієш читати, але, може, вже знаєш, що написано на цій табличці? З давніх–давен ці слова були гаслом для нашої родини. Усі ми відомі своїми хитрощами. А кращої слави лисові й не треба.		
– Отже, я дурненький. Нехай так, але я не вчитимусь дурити інших. Це негарно, коли б ви знали, як це негарно!		
– Хто тобі такого набалакав?		
- Мої найліпші друзі, зайчата Юке–Ю і Туфе–Ту. У них дома є книжка, в якій написано, що всі повинні бути добрими.		
– Воно–то правда, що ми повинні бути добрими до інших звірят. Але це не означає, що нам не треба дурити. Напевно, у зайчат є й та книжка, в якій написано, що лиси мають бути хитрими?		
– Мене це не цікавить. Я не хочу хитрувати, шахраювати, прикидатися і погано поводитися. Я хочу бути з усіма добрим і приятним.		
– Йди до своєї кімнати, трохи ще пограйся і лягай спати.		

Розіграй з однокласниками й однокласницями цю ситуацію спілкування, а потім на основі гри заповни порожні комірки в таблиці.

Дискутуймо

11.

Який конфлікт назріває в сім'ї лисів?

Яким Людвіг не хоче бути? А яким хоче стати?

Як у розмові Людвіга та його тата проявилось, що повага до думки дитини – ще одне правило родини Ларсонів?

Читаймо

Прочитай ще один уривок з казки Яна Екгольма "Людвігові чотирнадцятому – ура!" та дізнайся, чи вмів Людвіг Чотирнадцятий хитрувати.

III

Важко сказати, хто злякався дужче, Людвіг Чотирнадцятий чи пухнаста грудочка.

Принаймні Людвіг Чотирнадцятий озвався перший:

– Що за манера налітати на безневинних звірят, – почав сваритися він.

– Я не налітала на тебе, бо не вмію гаразд літати, – пропищала пухнаста грудочка.

У канаві була напівтемрява, та коли Людвіг Чотирнадцятий придивився, то помітив, що пухнаста грудочка набагато менша за нього. І помалу страх його розвіявся.

– Що ти тут робиш так пізно? І сама–самісінька? – здивувався він. – Така малеча, як ти, вже давно повинна спати.

– Мені страшно йти додому, – жалісливо писнула грудочка. –

Запахло лисом, а лиси такі страшні!

Людвіг Чотирнадцятий крізь сміх спитав:

– Хіба ти ніколи не бачила лиса?

– Зроду, – відповіла грудочка. – Тільки на малюнку. Лиси в білих хутрах, з довгими вухами ще й з манюніми м'ячиками на хвостиках.

– Ти дивилась не на ті що слід малюнки, – мовив Людвіг Чотирнадцятий.

– Яка ж я дурна! – засміялася грудочка. – Знов переплутала! І коли вже я навчуся розрізняти лиса й зайця? У лиса руде хутро й довгий хвіст. А ще лис дуже хитрий.

– Оце вже схоже на правду, – сказав Людвіг Чотирнадцятий.

– А ти хіба бачив живого лиса? – спитала грудочка.

– Скільки завгодно, – відповів Людвіг Чотирнадцятий.

– І ні разу їх не боявся?

– Ні разу, – відповів Людвіг Чотирнадцятий.

– То ти хоробрий, – сказала грудочка. – Як же тебе звати?

– Людвіг Чотирнадцятий Ларсон, – відповів Людвіг.

– Ну й кумедне ім'я! – засміялася грудочка.

– Де ж воно кумедне?! – просичав Людвіг Чотирнадцятий. – Ми – найбільша родина на цілий ліс, і випадково мені випало бути чотирнадцятою дитиною. Бач, як усе просто!

–А мене звати Тутта Карлсон.

У канаві запала тиша. Обоє гадали те саме – хто ж ти? Людвіг Чотирнадцятий спитав перший:

– Правда ж, ти пташка?

Тутта похитала голівкою.

– Але ж ти сама казала, що трохи літаєш?

Тутта знов похитала голівкою.

– Ти мешкаєш у цьому лісі?

І знов Тутта похитала голівкою.

– У людей?

Нарешті Тутта кивнула голівкою.

– А якого кольору твоє хутро?

– Я не маю хутра. У мене жовтий пух, – відповіла, Тутта Карлсон.

Людвіг Чотирнадцятий почухав за вухом.

"Що ж воно за жовта пташка, яка не вміє гаразд літати і мешкає у людей? – думав він. – Невже це..." Людвіг Чотирнадцятий гикнув.

– Ти часом не курка? – обережно спитав він.

Тутта Карлсон не квапилася відповідати.

– Ти не чуєш, що я питаю? – мовив Людвіг Чотирнадцятий.

– Та чую, – пропищала Тутта. – Ні, я не курка. А ти хто такий? Ти мешкаєш у лісі?

Людвіг Чотирнадцятий кивнув.

– Ти свійський?

Людвіг Чотирнадцятий похитав головою.

– Якого кольору твій пух?

– У мене не пух. У мене руденьке хутро, – відповів Людвіг Чотирнадцятий.

– Що ж воно за дикий звір із рудим хутром та довгим хвостом? Якщо не заєць, то...

Тутта затремтіла.

– А т–ти ч–часом н–не х–хитрий л–лис? – затинаючись, спитала вона.

– Ні, – по хвилі відказав Людвіг Чотирнадцятий.

Тутта Карлсон перевела дух.

– Ну й добре! – мовила вона. – А то я страх боюся попасти в небезпечне товариство.

Людвіг Чотирнадцятий усміхнувся. Коли б ця Тутта Карлсон тільки знала!..

За бажанням прослухай аудіоказку "Людвігови Хитрому - ура, ура, ура!" за посиланням

<https://www.youtube.com/watch?v=T53BjesTaL0> HYPERLINK

["https://www.youtube.com/watch?v=T53BjesTaL0"](https://www.youtube.com/watch?v=T53BjesTaL0)53 HYPERLINK

["https://www.youtube.com/watch?v=T53BjesTaL0"](https://www.youtube.com/watch?v=T53BjesTaL0)BjesTaL HYPERLINK

["https://www.youtube.com/watch?v=T53BjesTaL0"](https://www.youtube.com/watch?v=T53BjesTaL0)0

Також за бажанням можеш переглянути виставу за цим твором

<https://www.youtube.com/watch?v=nSktIKHo9Ls>

Дискутуймо

13

Як Тутта зрозуміла значення слова **налітати** в репліці Людвіга в момент їхнього знайомства?

Які емоції викликав у Людвіга сміх Тутти, коли вона почула його ім'я? Що про це свідчить?

Чим кумедна розмова Тутти і Людвіга?

Яке товариство можна назвати небезпечним?

Чому ні Тутта, ні Людвіг не зізналися, хто вони такі?

Пишімо

14.

Напиши текст-міркування на тему «Чи треба людині вміти хитрувати?».

Перевір свій текст, даючи відповіді на питання, чи є у тексті:

слова-маркери

аргументи

думка, яка вимагає доведення

висновок

Дискутуймо

15

Чи погоджуєшся ти з тим, що право обирати друзів є однією з найважливіших можливостей людини? Познач свою думку на шкалі й обґрунтуй.

Чи є право обирати друзів однією з найважливіших
можливостей людини?

Ні

Важко визначитися

Так

Досліджуймо

16.

У чому цінність сімейних переглядів фільмів або мультфільмів? Чим відрізняється перегляд фільму з батьками від перегляду фільму з братами або сестрами?

Пригадай 3 фільми або мультфільми, з яких ти дізнався або дізналася про неймовірні приклади дружби. Заповни таблицю пропозиціями для сімейного перегляду.

	1.	2.	3.
Це фільм чи мультфільм?			
Яка його назва?			
Про що в ньому йдеться?			
Чому він підходить для сімейного перегляду?			

Опрацюйте разом з однокласниками й однокласницями всі таблиці та створіть діаграму щодо найцінніших фільмів або мультфільмів для перегляду всією родиною.

Пригадаймо

- Чи може запитання не передбачати відповіді?
- Що спільного мають прикметники та прислівники?
- У який спосіб у спілкуванні проявляється повага до думки іншого?
- Чи може товариство бути небезпечним? Чому?
- Для чого переглядати фільм або мультфільм спільно з родиною?

Виготовлення цього тижневого кейсу стало можливим завдяки фінансовій підтримці Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), що була надана через проект «Медійна програма в Україні», який виконується міжнародною організацією Internews. Ця програма зміцнює українські медіа та розширює доступ до якісної інформації. Зміст матеріалів є виключно відповідальністю громадської організації «Академія української преси» та не обов'язково відображає точку зору USAID, уряду США та Internews.